

Grondwettelijk Hof
Rolnr. 4789

GRONDWETTELIJK HOF	
ROLNR(S).	4789
ONTV.	16.04.2010
POST	15.04.2010

MEMORIE VAN WEDERANTWOORD

VOOR:

De **MINISTERRAAD**, vertegenwoordigd door de heer Eerste Minister, waarvan de diensten gevestigd zijn te 1000 Brussel, Wetstraat 16,

bijgestaan en vertegenwoordigd door zijn raadslieden, mr. Patrick Peeters, advocaat bij de balie te Brussel, met kantoor te 1170 Brussel, Terhulpesteenweg 120, waar keuze van woonplaats werd gedaan, en mr. Xavier Dieux, advocaat bij de balie te Brussel, met kantoor te 1050 Brussel, Louizalaan 480 / 3B.

TEGEN:

1. De **C.V.B.A. DEMINOR INTERNATIONAL**, met maatschappelijke zetel te 1160 Brussel, E. Van Nieuwenhuyselaan 6 b.8, ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen onder nr. 0452.511.928;
2. Mevrouw **Anne VANDENKNOOP**, met woonplaats te 2930 Brasschaat, De Wilgaard 3;
3. De heer **Wim d'HONT**, met woonplaats te 9700 Oudenaarde, Kortrijkstraat 18;
4. De heer **Antoine DE MUL**, met woonplaats te 2100 Antwerpen, Turnhoutsebaan 305;
5. De heer **Daniel MOREAUX**, met woonplaats te 1200 Brussel, Avenue du Mistral 81;
6. De heer **Harry DIJSTELBERGEN**, met woonplaats te 2910 Essen, Schelpheuvelstraat 107;
7. De heer **Dirk THYS**, met woonplaats te 2060 Antwerpen, Oranjestraat 23A/13;
8. De heer **Alois MAGNUS**, met woonplaats te 1860 Meise, Bloemendreeflaan 2;
9. De heer **Max SWENDEN**, met woonplaats te 2840 Rumst, Kruislei 8;
10. De heer **Patrick HANSSENS**, met woonplaats te 1930 Zaventem,

Steenokkerzeelstraat 74;

11. De heer **Peter VERVLOET**, met woonplaats te 2220 Heist-op-den-Berg, L. Van Kerckhovenstraat 14;

12. De heer **John VOS**, met woonplaats te 3000 Leuven, Brusselsestraat 268/0201;

13. De heer **Albert MASUI**, met woonplaats te 2300 Turnhout, Steenweg op Tielen 18;

14. Mevrouw **Sonja AMEYE**, met woonplaats te 2140 Borgerhout, Morckhovenlei 35 bus 7;

15. Mevrouw **Nathalie HORVELIN**, met woonplaats te 1380 Lasne, Rue de Genleau 103;

16. De heer **Eric DEPRE**, met woonplaats te 8820 Torhout, Beckhofstraat 1;

17. De heer **Danny DE JONG**, met woonplaats te 2300 Turnhout, Tichelarijstraat 68/4;

18. De heren en mevrouw **Gerald, Gauthier, Vincianne MOREL-DE WESTGAYER**, met woonplaats te 9052 Zwijnaarde, Mijlgrachtstraat 4;

19. De heer **Peter NOYENS**, met woonplaats te 2460 Kasterlee, Poederleesteenweg 47;

20. De heer **Adriaan NOYENS**, met woonplaats te 2460 Kasterlee, Vorsel 26;

21. De heer **Jacques NOYENS**, met woonplaats te 2470 Retie, Grensstraat 11;

22. De heer **Stefaan MARTENS**, met woonplaats te 9988 Sint-Laureins, Ketterijstraat 37D;

23. De heer **Paul G.M. DEVOS**, met woonplaats te 3000 Leuven, Minderbroederstraat 25;

24. De heer **Raphaël SPEGELAERE**, met woonplaats te 9031 Drongen, De Kemmeterlaan 20;

25. De heer **Patrick MISTIAEN**, met woonplaats te 9870 Zulte, Oude Weg 184;

26. Mevrouw **Roosje BOSCHMANS**, met woonplaats te 1880 Kapelle-op-den-Bos, Fazantenlaan 34;

27. De heer **Piet VANDENBUSSCHE**, met woonplaats te 3001 Heverlee, Frans Cnopsaan 4;

28. De heer **Johannes VAN COILLIE**, met woonplaats te 1000 Brussel, Vandenbrandenstraat 42;

29. De heer **Prosper THUYSBAERT**, met woonplaats te 1150 Brussel, Clos d'Orléans 12;
30. De heer **Gilles THUYSBAERT**, met woonplaats te 3000 Leuven, Oude Rondelaan 2;
31. De heer **Koen LABENS**, met woonplaats te 8870 Lichtervelde, Zwevezelestraat 6;
32. Mevrouw **Cécile VANDEPUTTE**, met woonplaats te E-30380, La Manga del Mar Menor, Conjunto optimist 79;
33. Mevrouw **Ingrid CALLENS**, met woonplaats te 2860 Sint-Katelijne-Waver, Kalkoenstraat 19;
34. De heer **Antoon STOCKMAN**, met woonplaats te 8880 Roeselare, Graaf de Thienneslaan 10,
35. De heer **Patrick DEFREYNE**, met woonplaats te 8560 Wevelgem, Dennestraat 12,
36. De heer **Yve VAN EYNDE**, met woonplaats te 3040 Huldenberg, Leuvensebaan 121;
37. De heer **Pierre VAN DER CRUYSEN**, met woonplaats te 9800 Deinze, Markt 19;
38. De heer **Paul KERKHOF**, met woonplaats te 9870 Zulte, Drogenboomstraat 58;
39. De heer **Herman VAN HOUTE**, met woonplaats te 8220 Hamme, Driegoten 1a;
40. De heer **Luc JANSENS**, met woonplaats te 2390 Oostmalle, Molendreef 3;
41. De heer **Marcel SMET**, met woonplaats te 1190 Brussel, Avenue du Domaine 169/11;
42. De heer **Daniël DE MEYER**, met woonplaats te 9800 Deinze, Ten Bosse 41;
43. De heer **Ostan BATTISTA**, met woonplaats te 7080 La Bouverie, Rue de la Colline 136;
44. De heer **Henri VAN DOMMELEN**, met woonplaats te 2390 Westmalle, Brechtsesteenweg 30;
45. De heer **Jozef Van HOUDT**, met woonplaats te 2370 Arendonk, Kerkstraat 206;
46. De heer **Reynold VAN DEN WEGHE**, met woonplaats te 9870 Zulte, Oeselgemstraat 79;
47. De heer **Michel BIKAR**, met woonplaats te 1150 Brussel, Av. Des

Dames Blanches 139;

48. De heer **Dirk VANDORPE**, met woonplaats te 9810 Nazareth, Biezenstraat 9;
49. De heer **Marcel MANDERICK**, met woonplaats te 9790 Wortegem, Waregemseweg 157;
50. Mevrouw **Sofie GHEERAERT**, met woonplaats te 8800 Roeselare, Meensesteenweg 714;
51. De heer **Georges DE BLAERE**, met woonplaats te 9810 Nazareth, Lijsterstraat 8;
52. De heer **Hubertus HAASS**, met woonplaats te 1880 Kapelle-op-den-Bos, Fazantenlaan 34;
53. De heer **Daniel DE SMEDT**, met woonplaats te 2550 Olen, Doffen 68;
54. De heer **Hector VERMEERSCH**, met woonplaats te 2520 Ranst, Zwaluwenlaan 2;
55. De heer **Filip HUYZENTRUYT**, met woonplaats te 3360 Korbeek-Lo, Bierbeekstraat 123;
56. De heer **Noël BOUILLART**, met woonplaats te 2812 Muizen, Brugstraat 24;
57. De heer **Leopold VAN STEENBERGE**, met woonplaats te 8510 Marke, Watervalstraat 2;
58. De heer **Jan VINDEVOGHEL**, met woonplaats te 8570 Anzegem, Berglaan 7;
59. De heer **Theo RAEDSCHELDERS**, met woonplaats te 3680 Maaseik, Pelsersstraat 15;
60. De heer en mevrouw **Harry HUYBRECHTS-GONTIE**, met woonplaats te 1800 Vilvoorde, Toekomststraat 29;
61. De heer **Hans VAN NIEUWENHOVE**, met woonplaats te 9620 Zottegem, Sint-Andriessteenweg 188;
62. De heer **Geert DEDEYSTERE**, met woonplaats te 9770 Kruishoutem, Varkenskotstraat 1;
63. De heer **Eric GEENEN**, met woonplaats te 2340 Beerse, Kapelstraat 1/7;
64. De heer **Johan DEDEYSTERE**, met woonplaats te 9800 Deinze, Tolpoortstraat 56;
65. De heer **Filip VAN WIELE**, met woonplaats te 9051 Sint-Denijs-Westrem, Afsneedorp 2;
66. De heer **Filip CORTHIER**, met woonplaats te 9220 Hamme,

Weverstraat 29;

67. De heer **Jacques BEGHIN**, met woonplaats te 9830 Sint-Martens-Latem, De Knok 6;

68. Mevrouw **Yanick D'HOOGHE**, met woonplaats te 3080 Tervuren, Bleuckeveldlaan 47;

69. De heer **Jacques WYBAUW**, met woonplaats te 2170 Merksem, Rietschoorvelden 62;

70. De heer **Walter CLAES**, met woonplaats te 2950 Kapellen, Olmendreef 18;

71. De heer **Henri WUYTS**, met woonplaats te 2950 Kapellen, Dorpsstraat 33;

72. De heer **Danny SMEKENS**, met woonplaats te 9620 Zottegem, Wijnhuizenstraat 85;

73. De heer **Frédéric ROPSY**, met woonplaats te 1380 Lasnes, Rue de Genleau 103;

74. Mevrouw **Nicole WILLEMS**, met woonplaats te 1150 Brussel, Tervurenlaan 215/B1;

75. De heer **Marc CLOET**, met woonplaats te 8000 Brugge, Zwijnstraat 2;

76. De heer **Jacques VAN DER GUCHT**, met woonplaats te 9420 Bambrugge, Dries 39;

77. De heer **Robert HANSSENS**, met woonplaats te 1932 Sint-Stevens-Woluwe, Kleinenbergstraat 74;

78. Mevrouw **Anne-Marie VERSELE**, met woonplaats te 9700 Oudenaarde, Fietelstraat 54;

verzoekende partijen,

bijgestaan en vertegenwoordigd door hun raadsman, mr. Pierre de Bandt, advocaat bij de balie te Brussel, met kantoor te 1000 Brussel, Clovislaan 18.

Grondwettelijk Hof

Rolnummer 4789

Aan de Heren Voorzitters en Mevrouw en Heren Rechters van het Grondwettelijk Hof,
Hooggeachte Heren Voorzitters,
Hooggeachte Mevrouw en Heren Rechters,

Gelet op het beroep tot nietigverklaring van 27 oktober 2009;
Gelet op de memorie van de Ministerraad van 8 januari 2010;
Gelet op de memorie van antwoord van verzoekers van 8 maart 2010,

heeft de Ministerraad de eer hierbij een memorie van wederantwoord in te dienen inzake het beroep tot vernietiging van de wet van 3 april 2009 tot wijziging van de financiële bepalingen van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 28 april 2009.

*

I Voorafgaande opmerking

1. Verzoekers hernemen in hun memorie van antwoord grotendeels hetgeen zij reeds aanvoerden in hun verzoekschrift tot vernietiging. De Ministerraad verwijst daarom naar zijn verweer zoals uiteengezet in zijn memorie van 8 januari 2010, dat hij hierbij integraal herneemt.

Met de onderhavige memorie van wederantwoord geeft de Ministerraad een punctuele repliek op een aantal argumenten en beweringen van verzoekers in hun memorie van antwoord.

De Ministerraad volgt hierbij hetzelfde stamien als in zijn memorie van 8 januari 2010.

II Het stelsel van verdeling van de winsten van de NBB

A. Voorafgaande opmerkingen betreffende het statuut van de NBB

2. Verzoekers erkennen uitdrukkelijk dat de Nationale Bank van België (hierna: 'NBB') een specifiek statuut bezit, dit gelet op de specifieke taken van algemeen belang die zij waarneemt (vgl. memorie van antwoord, nr. 2). Verzoekers kunnen om deze reden alleen al bezwaarlijk voorhouden dat de NBB vergelijkbaar zou zijn met privaatrechtelijke vennootschappen.

3. Zoals de Ministerraad reeds aangaf in zijn memorie van 8 januari 2010, is de NBB een atypische vennootschap met een eigen rechtsvorm en met specifieke organen en werkingsregels, die haar onderscheiden van de andere privaatrechtelijke naamloze vennootschappen (vgl. memorie Ministerraad, nr. 7). De onvergelykbaarheid van de NBB met een privaatrechtelijke vennootschap blijkt daarenboven uit artikel 2 van de Organieke Wet, waarin wordt aangegeven dat het wetboek van vennootschappen, gelet op het specifieke statuut van de NBB evenals de herkomst van haar opbrengsten, slechts op suppletieve wijze van toepassing is, en enkel in zoverre dit verenigbaar is met het Verdrag tot Oprichting van de Europese Gemeenschappen (thans: Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie), de statuten van het E.S.C.B., de Organieke Wet, en haar statuten.

De vergelijking die verzoekers maken tussen de NBB en 'Fluxys' en 'De Post' ontberen dan ook iedere pertinentie.

4. In tegenstelling tot hetgeen verzoekers voorhouden, spreekt de 'volledige' verklaring van minister Frère Orban ten tijde van de oprichting van de Nationale Bank in 1850 (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 5), geenszins de zienswijze tegen van de Ministerraad aangaande het specifieke statuut van de NBB, en de hieruit voortspruitende rechten die de soevereine Staat kan doen gelden ten aanzien van de opbrengsten van de NBB.

In het verlengde van voormelde verklaring heeft de bestreden wet juist tot doel om in het licht van het specifieke statuut van de NBB, en mede gelet op de gegenereerde seigneuriage-inkomsten van deze laatste, het deel van de Staat in de opbrengsten van de bank binnen een "*redelijke grens*" te behouden.

B. Specifieke regels met betrekking tot de verdeling van de opbrengsten van de NBB – Algemeen kader van de bestreden wet

1. Met betrekking tot de vergelijkbaarheid van de verdelingsregels van de opbrengsten tussen de centrale banken en de Staat in verschillende Europese lidstaten

5. Zoals de Ministerraad aangaf in zijn memorie van 8 januari 2010, vertonen de verdelingsregels van de opbrengsten van de NBB een specifiek karakter aangezien zij moeten garanderen dat het surplus van de seigneuriage-inkomsten terugvloeit naar de Staat, en doorheen de Staat, naar de gehele bevolking. Zulks is ook redelijk verantwoord, nu het merendeel van de inkomsten van de NBB voortvloeien uit het door de soevereine Staat verleende emissieprivilege van bankbiljetten (vgl. memorie van de Ministerraad, nrs. 15 tot 19).

6. Verzoekers beweren dat er geen algemene regel zou bestaan voor de verdeling van de opbrengsten van de inkomsten van de centrale banken, en dat er *a fortiori* geen regel bestaat dat het surplus van de inkomsten zou terugvloeien naar de Staat. Volgens verzoekers bestaat er geen 'geharmoniseerd' Europees systeem aangaande de verdeling van de opbrengsten van een centrale bank. Deze vaststelling zou des te meer klemmen, nu het onmogelijk zou zijn om verschillende centrale banken met elkaar te vergelijken, gelet op de uiteenlopende sociale, politieke en

historische context van de lidstaten. Volgens verzoekers is de argumentatie van de Ministerraad in dat opzicht "*niet ernstig te nemen*", en zou er zelfs sprake zijn van een "*materiële vergissing*" in hoofde van de Ministerraad (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 23).

7. De Ministerraad stelt vast dat verzoekers spijs voormelde beweringen, nalaten om (tegen)voorbeelden te geven van centrale banken die niet aan de voormelde specifieke karakteristiek zouden voldoen, en waarbij het surplus van de opbrengsten niet zou terugvloeien naar de Staat.

8. Dat de Ministerraad volgens verzoekers zou hebben voorgehouden dat de verdelingsregels van de nationale banken binnen het systeem van het ESCB "*geharmoniseerd*" zouden zijn, berust op een verkeerde lezing van de memorie van de Ministerraad.

9. De kwestie is niet of er al dan niet een geharmoniseerd Europees systeem bestaat van verdelingsregels tussen de centrale bank en de Staat, maar wel of de verschillende bestaande rechtsregels in de lidstaten als gemeenschappelijk kenmerk hebben dat "*het surplus van de inkomsten van de centrale bank na dekking van haar kosten (...) terugvloeit naar de Staat*" (vgl. *Parl. St. Kamer*, 2008-2009, 1753/001, blz. 1).

De voorbeelden van centrale banken uit andere Europese lidstaten (vgl. memorie Ministerraad, nrs. 44 en 45) tonen duidelijk aan dat zulks wel degelijk het geval is, en dat zij, net zoals de NBB, soortgelijke verdelingsregels toepassen. Het betreft dan ook wel degelijk een wezenskenmerk dat losstaat van de variaties inzake concrete toepassingsmodaliteiten die (inderdaad) kunnen worden toegeschreven aan de "*sociale, politieke, economische of historische context*" van de betrokken lidstaat.

2. Met betrekking tot de ratio van de 3%-regel

10. Verzoekers houden ten onrechte voor dat de 3%-regel niet "*de roeping zou hebben gehad om aan de Staat te garanderen dat het overschot van de inkomsten van de NBB in verhouding tot haar kosten (inclusief aanleggen van reserves en vergoeden van het kapitaal) aan de Staat toekomt*" (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 18). Verzoekers verwijzen ter staving van deze bewering naar een aantal citaten uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 5 mei 1865 betreffende de lening tegen intresten.

11. Historisch gezien was één van de redenen tot invoering van de 3%-regel (of de voorlopers ervan) te vermijden dat de NBB er bij een verstrakking van het rentebeleid van zou worden beschuldigd te handelen uit winstbejag. Tegelijkertijd staat onmiskenbaar vast dat het een regel was om een deel van de opbrengsten van de NBB toe te kennen aan de Staat. De hernieuwing van het emissieprivilege werd trouwens meermaals aangegrepen om deze drempel te verlagen, zodat op die wijze een groter deel van de winst die toenam ten gevolge van het succes van het bankbiljet, zou terugvloeien naar de Staat. Toen de wetgever bijvoorbeeld in 1926 met kennis van zaken besliste om de drempel te handhaven op 3,5%, was de 3,5%-regel goed voor het leeuwendeel van de opbrengsten die de Staat ontving van de Bank: 50,7 miljoen BEF op een totaal van 74,8 miljoen BEF.

12. De historische citaten die verzoekers aanhalen zijn dan ook niet van aard om te betwisten dat de 3%-regel een fundamentele verdelingsregel impliceert van de opbrengsten van de NBB met de soevereine Staat.

13. Meer zelfs, in 2009 is dit nog de enige betekenis van de 3%-regel en is de door verzoekers aangehaalde ratio al jarenlang, samen met de bevoegdheid van de NBB om de discontovoet te bepalen, naar de geschiedenisboeken verwezen.

3. Met betrekking tot de verantwoording door de wetgever om de bestreden wet aan te nemen

14. Volgens verzoekers volstaan de door de wetgever aangevoerde, en door de Ministerraad hernomen, gronden ter verantwoording van de bestreden wet geenszins om een 'fundamentele wijziging van de winstverdelingsrechten' te rechtvaardigen (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 48).

a. De toename van het aantal bankbiljetten in omloop

15. Het betoog van de Ministerraad zou volgens verzoekers vooreerst "*bijzonder ongenueanceerd*" zijn terzake van de toename van de bankbiljetten in omloop (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 49).

Volgens verzoekers kan de evolutie van de hoeveelheid bankbiljetten in omloop ook negatief zijn, meer bepaald omdat er in België meer eurobiljetten worden teruggenomen dan er worden uitgegeven. De cijfers in de balans van de NBB zouden daarom niet noodzakelijk de economische realiteit weerspiegelen, reden waarom het belang van de seigneuriage en de hoeveelheid bankbiljetten in omloop met een "*stevige korrel zout [zou moeten] genomen worden*" (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 49).

De grafieken zouden daarenboven onvolledig en misleidend zijn, nu er geen rekening zou worden gehouden met de implicaties van de goudmeerwaarden en de overdracht hiervan aan de Staat in 1996, 1997, 1998 en 2001 (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, blz. 35, nr. 49).

16. Zoals de Ministerraad reeds aangaf in zijn memorie van 8 januari 2010, overschreden gedurende de laatste jaren de netto financiële opbrengsten ten belope van de eerste 3 % van het jaargemiddelde van de netto financiële activa, systematisch en substantieel de kosten van de NBB.

17. De eerste en belangrijkste reden hiervoor is de evolutie van de bankbiljettenomloop sinds 2002, zoals ingeschreven op de passiefzijde van de balans van de NBB.

Passiefpost 1, die het bedrag van deze biljetten weergeeft, is gestegen van een bedrag van 12,95 miljard euro in 1999, tot een bedrag van 24,88 miljard euro op 31 december 2008. Op een termijn van negen jaar zijn de in omloop zijnde bankbiljetten aldus nagenoeg verdubbeld.

18. Verzoekers verwarren evenwel twee fundamentele concepten met elkaar: enerzijds de bankbiljetten die de NBB zelf netto in omloop brengt aan haar loketten (de bankbiljetten die zij daadwerkelijk in omloop brengt), en anderzijds het aandeel dat aan de NBB wordt toegekend in de totale eurobiljettenemissie volgens een verdeelsleutel die is gebaseerd op een combinatie van het bevolkingsaantal en het bruto binnenlands product van België (vgl. memorie van de Ministerraad, nr. 19, tweede paragraaf en volgende).

Het is dit laatste aandeel dat de NBB op het passief van haar balans boekt als bankbiljetten in omloop, en dat bepalend is voor de seignuriage die zij ontvangt. Zulks staat los van de eerstgenoemde effectief in omloop gebrachte biljetten. De hoeveelheid effectief in omloop gebrachte bankbiljetten is bijgevolg van geen belang. Gelet op de basis voor de gehanteerde verdeelsleutel weerspiegelt de balans van de NBB wel degelijk de economische realiteit van een muntunie waar de in omloop gebrachte bankbiljetten vrij circuleren. Bevolkingsaantal en BBP gelden immers als maatstaf voor de bijdrage van iedere lidstaat tot het inkomen gegenereerd door de totaliteit van de door de centrale banken van het Eurosysteem uitgegeven bankbiljetten.

19. Het onderscheid dat moet gemaakt worden tussen de daadwerkelijk door de NBB in omloop gebrachte bankbiljetten en het aandeel van de NBB in de totale eurobiljettenemissie, dat kenmerkend is voor de centrale banken die deel uitmaken van het Eurosysteem, ontkracht dan ook de bewering dat *"de argumenten van de Ministerraad over het belang van de seignuriage en de hoeveelheid van de bankbiljetten in omloop met een stevige korrel zout [moeten] genomen worden"*.

20. In tegenstelling tot hetgeen verzoekers beweren, zijn de door de Ministerraad weergegeven grafieken wel degelijk relevant en geven zij duidelijk weer wat zij inhouden: voor de geformuleerde commentaar zijn enerzijds het aandeel van de Staat onder de 3%-regel, en anderzijds het bevoorrechte aandeel (1/5) van de Staat in de winstverdeling van belang. Deze worden beiden duidelijk aangegeven in de grafieken.

21. Het gegeven dat de aangevoerde grafieken geen verwijzing bevatten naar de uitkering van meerwaarden op goud of van de door dergelijke meerwaarden gegenereerde opbrengsten, is logisch, nu op voormelde meerwaarden een verschillend wettelijk regime van toepassing is.

Er kan dienaangaande worden verwezen naar de specifieke bepalingen van artikel 30 van de Organieke Wet. Voormelde bepaling werd niet gewijzigd door de bestreden wet, zodat zij niet relevant is voor onderhavige procedure.

22. Aangezien de voormelde meerwaarden niet worden meegerekend in de bedragen die de Staat toekwamen op grond van het oud artikel 29 van de Organieke Wet, werd in de grafieken dan ook terecht geen rekening gehouden met de implicaties van goudmeerwaarden en de overdracht van een gedeelte van de gerealiseerde goudmeerwaarden.

In tegenstelling tot wat verzoekers voorhouden (vgl. memorie van antwoord, nr. 49, zesde alinea), komt de weglating van de goudmeerwaarden en de overdracht van een gedeelte van de gerealiseerde goudmeerwaarden, de relevantie van de opgestelde grafieken juist ten goede.

23. Ook de bewering van verzoekers dat het voorbeeld dat de Ministerraad geeft onder randnummer 24 van zijn memorie van 8 januari 2010, misleidend zou zijn "*aangezien een verhoging van het aantal bankbiljetten met een daling van de rente wordt gecombineerd*", is onjuist.

Hiervoor volstaat het om te verwijzen naar de evoluties van de laatste jaren, waaruit blijkt dat een daling van de rente en een (zeer sterke) stijging van de biljettenomloop wel degelijk tegelijkertijd kunnen voorkomen. De lage rentevoeten ten gevolge van de geloofwaardige inflatiedoelstelling van het Eurosysteem worden trouwens aangemerkt als één van de factoren die verklaren waarom de 3%-regel diende te worden aangepast om te verzekeren dat het surplus van de seigneuriage terugvloeit naar de soevereine Staat, of omgekeerd, om te vermijden dat een onevenredig groot deel van de seigneuriage zou toekomen aan de NBB (vgl. memorie van de Ministerraad, nrs. 19 *in fine*, en 24).

b. De staatswaarborg

24. Verzoekers geven geen repliek op de vaststelling dat de staatswaarborg, in de zin van artikel 9, alinea 2, van de Organieke Wet, een betekenisvolle impact heeft op de door de NBB te dekken risico's en op het niveau van de reserves die ze moet aanleggen om deze te dekken (vgl. memorie Ministerraad, nr. 25).

Terwijl voordien, bij de verstrekking van noodhulp (Emergency Liquidity Assistance - ELA), het risico van falen van een ontlenende kredietinstelling uitsluitend bij de NBB lag, wordt dit risico thans gewaarborgd en gedragen door de Staat. Zonder staatsgarantie zou de Bank nog aanzienlijk grotere financiële buffers nodig hebben dan in de huidige situatie. Aldus draagt de staatswaarborg ertoe bij dat het deel van de seigneuriage die de Bank behoudt krachtens de 3%-regel excessief dreigt te worden. De Bank behoudt immers de volle 3% ter dekking van haar kosten, inclusief aanleggen van de nodige reserves en vergoeding van haar kapitaal, ondanks het feit dat zij, dankzij de staatsgarantie, haar behoefte of nood aan buffers inzake financiële stabiliteit (met name voor het dekken van het kredietrisico bij de verstrekking van noodliquiditeiten) ziet afnemen.

25. Verzoekers geven in hun memorie van antwoord enkel aan, net zoals dit ook het geval was in hun verzoekschrift tot vernietiging, dat deze kost '*in principe*' kan becijferd worden (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 52). Verzoekers laten vooreerst na om een concreet cijfervoorbeeld voor te brengen. De voormelde 'becijfering' heeft daarenboven uitsluitend betrekking op de kost van de staatswaarborg toegekend aan kredietinstellingen, maar niet, zoals *in casu* het geval is, op de kost van de staatsgarantie zoals bedoeld in artikel 9, alinea 2, van de Organieke Wet.

26. De staatsgarantie zoals bedoeld in artikel 9, alinea 2, van de Organieke Wet geldt bovendien zonder tijdsbeperking voor alle kredieten verstrekt door de NBB in het kader van haar bijdrage tot de financiële stabiliteit, evenals voor "*elk verlies veroorzaakt door alle in dit verband noodzakelijke verrichtingen*". De staatsgarantie geldt bovendien zonder beperking in omvang van het bedrag, nu de verstrekking van noodliquiditeiten door de NBB volstrekt autonoom geschiedt.

27. De impact van de staatsgarantie valt dus geenszins te minimaliseren.

De wetgever vermocht de invoering van de staatswaarborg dan ook mede in aanmerking nemen om de aanpassing van de verdelingsregels middels de bestreden wet te verantwoorden.

4. Met betrekking tot andere, door verzoekers ontwikkelde grieven aangaande het stelsel van verdeling van de winsten van de NBB

28. Verzoekers beweren ten onrechte dat zij "*thans enkel nog recht hebben op de winsten uit herbelegging van de gereserveerde winsten, d.w.z. een beperkt en wettelijk begrepsd deel van de winsten van de bank*" (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 14).

29. Op grond van artikel 32 van de Organieke Wet hebben de aandeelhouders recht op een deel van de winsten van de NBB, welke ook de oorsprong hiervan is.

Artikel 32 van de Organieke Wet voorziet bovendien slechts in een minimum, en de wet voorziet geen begrenzing van het dividend dat aan de aandeelhouders toekomt.

30. Het nieuwe artikel 32 van de Organieke Wet voorziet wel dat de aandeelhouders recht hebben op een tweede dividend, ten belope van minimaal 50% van "*de netto opbrengst van de activa die de tegenpost vormen van het reservefonds en de beschikbare reserve*" (vgl. artikel 32, 3°, van de Organieke Wet).

De notie "*gereserveerde winsten*" heeft dan ook, in tegenstelling tot hetgeen verzoekers willen doen uitschijnen, uitsluitend tot doel om, in het belang van de aandeelhouders en mede gelet op de betrachting om de continuïteit met het vroegere systeem (waar de opbrengst van de tegenpost van het kapitaal en de reserves was onttrokken aan de 3%-regel) te garanderen, het minimumbedrag te bepalen van het tweede dividend van de aandeelhouders (vgl. memorie Ministerraad, nr. 39).

31. Bovendien is het van belang in dit verband in herinnering te brengen (vgl. memorie Ministerraad, nr. 40) dat het grootste deel van de gereserveerde winst - zowel wat betreft de historische opbouw, als wat betreft de toekomstige aangroei - voortkomt uit andere opbrengsten van de NBB dan winsten afkomstig van de herbelegging van de gereserveerde winsten. De rendementsbasis voor de vaststelling van het tweede dividend is dus, in tegenstelling tot wat verzoekers beweren, geenszins beperkt tot de opbrengsten van de statutaire beleggingen, niet vanuit het perspectief van een wettelijke begrenzing en, in acht genomen het door de Regentenraad van de NBB vastgestelde reserveringsbeleid, evenmin *de facto*, vanuit het perspectief van de

verwachte toekomstige aangroei van de beschikbare reserve ten belope van 25% van de te verdelen winst van het boekjaar, ongeacht de oorsprong van deze winst. Aldus groeit de rendementsbasis aan met een bedrag dat vele malen groter is dan enkel het bedrag dat overeenstemt met het niet als dividend uitgekeerde deel van de opbrengst van de statutaire beleggingen.

32. In het licht van het voorgaande is het dus geenszins correct om voor te houden dat de aandeelhouders in de toekomst enkel nog recht hebben op winsten uit de herbelegging van de gereserveerde winsten.

33. Verzoekers betwisten bovendien de zienswijze van de Ministerraad dat de overdracht van de voorzieningen voor toekomstige wisselkoersverliezen en voor diverse risico's, wel degelijk mede het evenredig karakter aantoont van de gewijzigde verdelingsregels. Volgens verzoekers betreft (i) het bovenstaande enkel de terugnemings van een voorziening waarvan in het verleden meermaals werd bevestigd dat zij niet onderworpen was aan de 3%-regel, (ii) impliceert de toevoeging van 953 miljoen euro aan de beschikbare reserve geen verbetering voor de aandeelhouders, maar veeleer een *status quo*, en (iii) vloeit deze verhoging niet voort uit de bestreden wet, maar resulteert zij in tegendeel uit een beslissing van de Regentenraad (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 21).

34. In tegenstelling tot hetgeen verzoekers voorhouden, is het wel degelijk enkel omdat de bestreden wet een beschikbare reserve heeft gecreëerd dat de Regentenraad heeft kunnen beslissen om de algemene voorzieningen van de NBB over te dragen naar de beschikbare reserve.

Voordien bestond slechts het reservefonds waarvan de bestemming krachtens artikel 31 van de Organieke Wet beperkt is tot herstel van de verliezen op het maatschappelijk kapitaal en aanvulling van de winsten tot beloop van het eerste dividend van 6% van het kapitaal, en waarvan, in tegenstelling tot de beschikbare reserve, één vijfde prioriteitshalve aan de Staat toekomt bij verdeling ervan. De uiterst beperkte aanwendbaarheid van het reservefonds noopte de NBB tot het aanleggen van algemene voorzieningen.

35. Door de overdracht van de voorzieningen nam de portefeuille met de statutaire beleggingen toe met 953,6 miljoen euro, waardoor de berekeningsbasis voor het minimumbedrag van het tweede dividend dienovereenkomstig werd verhoogd. Zulks heeft ontegensprekelijk een positieve impact op het uit te keren dividend aan de aandeelhouders (vgl. memorie Ministerraad, nr. 40, alsook *infra* nr. 67).

36. Aldus geldt de beslissing van de Regentenraad die, zoals aangegeven in de memorie van toelichting van de bestreden wet, er bij de vaststelling van het reserverings- en dividendbeleid over dient te waken dat "*de financiële belangen van de instelling zelf, van haar aandeelhouders en van de soevereine Staat allen op een evenwichtige wijze aan bod komen*", tot overdracht van de bedragen van genoemde voorzieningen naar de beschikbare reserve wel degelijk als een element in het voordeel van de aandeelhouders van de NBB.

37. Bovendien waren de opbrengsten van de activa die stonden tegenover deze voorzieningen onderworpen aan de 3%-regel, terwijl de opbrengsten van de activa tegenover de beschikbare

reserve deel uitmaken van de rendementsbasis voor de bepaling van het tweede dividend en dus onttrokken zijn aan verdeling met de soevereine Staat.

38. Daarbij komt nog dat, ondergeschikt en in tegenstelling tot hetgeen verzoekers doen uitschijnen, de overdracht van de voorzieningen niet "*de terugnemning betreft van een voorziening waarvan in het verleden werd bevestigd dat zij niet onderworpen was aan de 3%-regel*". Enkel een terugnemning op de voorziening voor diverse risico's was niet onderworpen aan de 3%-regel. Bij een terugnemning op de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen, die krachtens een overeenkomst tussen de NBB en de soevereine Staat aangelegd werd met wisselkoerswinsten die werden onttrokken aan de 3%-regel, diende het bedrag van die terugnemning daarentegen wel degelijk te worden opgenomen in de overeenkomstig de 3%-regel tussen de NBB en de soevereine Staat te verdelen netto-financiële opbrengsten.

39. Onder randnummer 51 van de memorie van antwoord lijken verzoekers ervan uit te gaan dat onder het oude regime de volatiliteit van de resultaten en dus het risico van verliezen, werden opgevangen door de 3%-regel (en dus in de eerste plaats door de soevereine Staat die het rendement boven de 3% ontving), terwijl deze buffer thans zou zijn weggefallen. Hierdoor zou de volatiliteit en het risico van verliezen voortaan volledig ten laste vallen van de NBB. Door de impact hiervan op het resultaat en de te verdelen winst van de NBB, zou het risico op verlies voortaan worden gedragen door zowel de aandeelhouders als de soevereine Staat.

40. Door de opheffing van de 3%-regel met de bestreden wet, beschikt de NBB voortaan echter over de volledige financiële opbrengst van haar rentegevende activa, met inbegrip van het vroegere deel van de soevereine Staat boven de 3%.

In tegenstelling tot hetgeen verzoekers voorhouden, is de buffer dan ook geenszins weggefallen. Wel integendeel, het is de NBB zelf die hierover voortaan autonoom beschikt.

Hierdoor is het risico voor de aandeelhouders juist kleiner geworden: de NBB kan het deel dat vroeger, voorafgaand aan de vaststelling van de te verdelen winst, werd toegekend aan de soevereine Staat, voortaan aanwenden om, in voorkomend geval, provisies voor tot stand gekomen risico's aan te leggen of reserves voor toekomstige risico's.

41. Onder het nieuwe stelsel van de saldo-regeling geldt bovendien meer dan ooit dat de volatiliteit van het resultaat van de NBB en dus het risico van verliezen worden gedragen door de soevereine Staat die pas in laatste instantie zijn saldo krijgt, na aanwending van het resultaat om het eerste dividend te betalen, na toevoeging aan de reserve, en na uitkering van het tweede dividend.

42. Ten overvloede kan worden verwezen naar het door de Regentenraad op 22 juli 2009 vastgestelde reserverings- en dividendbeleid, waaruit blijkt dat het saldo van de Staat niet is gegarandeerd, en zulks in tegenstelling tot het tweede dividend van de aandeelhouders dat wordt gegarandeerd door de beschikbare reserve.

(gegarandeerd, zoals er een beschikbare reserve is!!)

43. Er bestaat dan ook geen twijfel over dat de nieuwe regels inzake winstverdeling van de NBB, meer in het bijzonder wat betreft de bescherming van de aandeelhouders tegen de volatiliteit

van de resultaten van de NBB, worden gekenmerkt door continuïteit. Nog meer dan voorheen is de volatiliteit in de eerste plaats voor rekening van de soevereine Staat, terwijl de aandeelhouders er in grote mate tegen worden beschermd.

44. Onder randnummer 20 van hun memorie van antwoord verwijzen verzoekers naar wisselkoersverliezen. Zij trachten aan te tonen dat de activiteiten van de NBB, en bij uitbreiding investeringen in de NBB, niet risicoolos zijn en zij verwijten de Ministerraad het tegendeel te willen doen uitschijnen.

Wellicht doelen verzoekers op de stelling van de Ministerraad dat "(...) *de bijzondere positie van de Staat (...) echter perfect verenigbaar [is] met de belangen van de private aandeelhouders van de NBB, die genieten van een vrijwel risicoloze belegging met een dividend dat in grote mate is beschermd tegen de volatiliteit van de resultaten van de NBB*" (vgl. memorie Ministerraad, nr. 9, *in fine*).

45. De Ministerraad heeft nooit beweerd dat de NBB geen wisselkoersverliezen kan lijden.

Wel wordt onderstreept dat, zoals ook blijkt uit de Verklaring over het bestuur van de NBB, de aandeelhouder wordt beschermd tegen de volatiliteit van de resultaten van de NBB, die afhankelijk zijn van het monetair beleid van het Eurosysteem en van exogene factoren, zoals de vraag naar bankbiljetten of het wisselkoersverloop. De reden hiervoor is dat het uitgekeerde dividend grotendeels los staat van het verloop van de winsten, en, in voorkomend geval, de verliezen (vgl. Verklaring over het bestuur van de NBB, 3.3 Dividenden, stuk 4).

|| *endus?*
⊗

46. Zulks is typerend voor de NBB die, zoals reeds meermaals werd aangegeven, een ander doel heeft dan winstmaximalisatie. Haar dividendbeleid is daarom gestoeld op een ander criterium dan het volatiele resultaat van haar opdrachten van algemeen belang. Meer in het bijzonder geschiedde dit onder de oude winstverdelingsregels op basis van een extern criterium, zijnde de inflatie, en streefde de Regentenraad van de NBB naar een koopkrachtvast dividend. Als gevolg van de nieuwe winstverdelingsregels werd een nieuw reserverings- en dividendbeleid vastgesteld dat is geënt op het wettelijk criterium voor het minimumdividend: de opbrengst van de rentegevende activa die deel uitmaken van de portefeuille die wordt aangehouden tegenover de totale reserves (die, zoals reeds aangegeven, voor het grootste deel - zowel wat betreft historische opbouw, als toekomstige aangroei - bestaan uit andere opbrengsten dan winsten afkomstig van de herbelegging van de gereserveerde winsten).

47. Er bestaat dan ook continuïteit op het vlak van bescherming tegen de volatiliteit van de resultaten van de Bank, en, in het bijzonder, tegen het wisselkoersrisico op door de NBB aangehouden externe valuta's. Deze vaststelling geldt des te meer, nu voormelde passage uit de Verklaring over het bestuur aangaande de bescherming van de aandeelhouder tegen volatiliteit niet nieuw is, maar ook reeds gold vóór de aanneming van de bestreden wet. De bewering dat *'de wetgever de kenmerken van de investering naar eigen inzichten heeft gewijzigd'*, is dan ook onjuist (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 6, *in fine*).

⊗ *Wat zijn de rechten en belangen van de aandeelhouder van de NBB? Een dividend? Berekend op de statutaire portefeuille?*

Meer zelfs, voortaan wordt het tweede dividend ook gegarandeerd met de beschikbare reserve, terwijl onder het oude regime slechts het eerste dividend ten belope van 6% van het kapitaal werd gewaarborgd door het reservefonds.

III Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het beroep tot vernietiging

48. Volgens verzoekers vloeit hun belang tot instelling van onderhavige vordering voort uit hun hoedanigheid van aandeelhouders van de NBB. Om die reden zou de bestreden wet hun belangen schaden.

Zoals blijkt uit hun memorie van antwoord, laten verschillende verzoekers nog steeds na om hun hoedanigheid te bewijzen van aandeelhouder van de NBB. Voor wat deze verzoekers betreft, is het beroep tot vernietiging dan ook niet-ontvankelijk bij gebrek aan belang.

49. Eerste verzoekster beroept zich voor haar belang op een beslissing van haar raad van bestuur "ter bescherming zowel van de eigen rechten als van de rechten van haar klanten-aandeelhouders".

In tegenstelling tot hetgeen verzoekers laten uitschijnen, volstaat een loutere verwijzing naar voormelde statutaire bepaling *op zich* niet om het rechtens vereiste belang aan te tonen.

Eerste verzoekster laat bovendien na om haar hoedanigheid van aandeelhoudster van de NBB aan te tonen. Zij legt evenmin enig bewijs voor dat zij namens haar "klanten-aandeelhouders" gemandateerd werd om het beroep tot vernietiging in te stellen.

Zij getuigt aldus niet van het rechtens vereiste belang. Haar belang onderscheidt zich immers niet van het belang dat iedere persoon erbij heeft om de grondwettigheid van wetgeving geëerbiedigd te zien. Een *actio popularis* druist in tegen de regel dat de verzoeker in zijn individuele situatie moet worden geraakt¹.

De Ministerraad weerlegt dan ook slechts in ondergeschikte orde de aangevoerde middelen.

¹ Zie o.m. GrwH nr. 48/92, 18 juni 1992; nr. 110/99, 14 oktober 1999, nr. 23/2006, 15 februari 2006.

IV Ten aanzien van de middelen

A. Ten aanzien van het eerste onderdeel van het eerste middel (schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 4 van richtlijn 2007/36)

1. Het verschil in behandeling tussen de Staat en de aandeelhouders van de NBB

50. Zoals de Ministerraad reeds aangaf in zijn memorie van 8 januari 2010 (vgl. nrs. 33 en 34), is het postulaat waarop het eerste onderdeel van het eerste middel steunt, namelijk dat de bestreden wet een ongerechtvaardigd verschil in behandeling zou instellen tussen de Staat-aandeelhouder en de overige aandeelhouders, fundamenteel onjuist. Het nieuwe stelsel van de verdeling van de inkomsten dat de bestreden wet invoert, betreft niet de verhoudingen tussen de NBB, de private aandeelhouders en de Staat als aandeelhouder, maar wel de verhoudingen tussen de NBB als centrale bank van België, lid van het Europees Stelsel van Centrale Banken, en de Belgische Staat die haar het emissierecht heeft toegekend.

51. Het is immers geenszins in zijn hoedanigheid van aandeelhouder van de NBB, maar wel omdat de Belgische Staat in de uitoefening van zijn soevereiniteitsprerogatieven aan de NBB het recht heeft toegekend van de uitgifte van bankbiljetten als wettelijk betaalmiddel, dat de Belgische Staat gerechtigd is het surplus van de inkomsten na dekking van de kosten (inclusief aanleggen van reserves en vergoeding van haar kapitaal) te ontvangen van de NBB.²

52. Historisch werd deze vergoeding bovendien ook reeds aan de Staat toegekend toen deze laatste nog geen aandeelhouder was van de NBB (zie *infra*). De categorieën van personen waartussen verzoekers een ongerechtvaardigd verschil in behandeling aanklagen, zijn dus niet-vergelijkbaar.

53. Verzoekers voeren in hun memorie van antwoord dienaangaande geen bijkomende argumenten aan die Uw Hof tot het tegendeel zouden kunnen doen besluiten.

Zij beroepen zich enkel op een citaat uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 28 juli 1948, *i.e.* op het ogenblik dat de Staat aandeelhouder is geworden van de NBB.

Verzoekers menen uit dit citaat te kunnen afleiden dat de Staat steeds heeft "aangegeven dat zijn hoedanigheid van aandeelhouder en van soevereine staat onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn" (vgl. memorie van antwoord verzoekers, nr. 44). Ook uit de rijksmiddelenbegroting zou blijken dat beide hoedanigheden met elkaar verweven zijn, nu de opbrengsten van de Staat resulterend uit de opbrengsten van de NBB, worden opgenomen in één begrotingsartikel (vgl. memorie van antwoord, nr. 45).

54. Deze zienswijze is onjuist. Sinds de oprichting in 1850 tot de intrede in het kapitaal in 1948 was de enige hoedanigheid waarin de Staat zich verhiel tot de NBB deze van soevereine

² Parl. St. Kamer 2008-2009, nr. 52-1793/1, 6.

Staat, die als verstrekker van het emissieprivilege, het surplus van de seigneuriage dient te ontvangen. Pas in 1948 treedt de Staat middels de geciteerde wet toe in het kapitaal van de Bank en ontvangt hij voortaan, in zijn nieuwe hoedanigheid van aandeelhouder, hetzelfde dividend als de andere aandeelhouders. Deze vaststelling volstaat al op zich om te besluiten dat er geen sprake kan zijn van een onlosmakelijk verband tussen de twee hoedanigheden. Sinds 1948 dient, integendeel, een onderscheid te worden gemaakt tussen de twee hoedanigheden.

55. Aangezien de intekening door de Staat op de nieuwe aandelen, zoals uitdrukkelijk wordt aangegeven in het door verzoekers aangehaalde citaat, geschiedt "*a pari van de nominale waarde*", zonder dat er een uitgiftepremie wordt betaald, wordt het prioritaire deel van de soevereine Staat in het reservefonds en in de winsten teruggebracht van 3/5 naar 1/5. Zulks om te vermijden dat de wijziging van het kapitaal nadelig zou zijn voor de aandeelhouders.

56. Het voorgaande doet evenwel in geen enkel opzicht afbreuk aan de pertinentie van het onderscheid tussen, enerzijds, de relatie van de NBB en de soevereine Staat, die in de uitoefening van zijn prerogatieven, aan de NBB haar emissieprivilege heeft verleend, en op die grond recht heeft op het surplus van de seigneuriage en, anderzijds, de relatie tussen de NBB en de Staat in zijn hoedanigheid van aandeelhouder, die als inbrenger van kapitaal sinds 1948 een zelfde dividend ontvangt als alle andere aandeelhouders.

57. Bovendien zijn de beschouwingen over de kapitaalsverhoging in 1948 volstrekt irrelevant om de grondwettigheid te beoordelen van de wijziging van de wettelijke verdelingsregels van de seigneuriage tussen de centrale bank van het land en de Belgische Staat, om redenen die hun oorsprong vinden in de toetreding van België tot de eurozone in 1999 (en zich manifesteerden in de periode 2002 - 2009) en het verlenen van een Staatswaarborg voor noodhulp in 2008.

58. De aanpassing van de verdelingsregels bij de intrede van de Staat in 1948 in het kapitaal van de NBB, kan dan ook geenszins worden aangegrepen ter ontkenning van het fundamentele onderscheid in het kader van de vergelijkbaarheidstest, tussen enerzijds de relatie van de centrale bank en de soevereine Staat en, anderzijds, de relatie tussen de NBB en haar aandeelhouders, waaronder de Staat.

59. Dezelfde vaststelling geldt voor de bewering dat uit de rijksmiddelenbegroting zou blijken dat beide hoedanigheden onlosmakelijk met elkaar zouden zijn verbonden.

60. Bij de opstelling van de begroting, waar alle ontvangsten en uitgaven van de Staat worden samengebracht, is het onderscheid tussen Staat-aandeelhouder en deze als verstrekker van het emissieprivilege niet relevant. Het enige relevante onderscheid voor de begroting wat betreft de inkomsten afkomstig van de NBB, betreft integendeel het onderscheid tussen de fiscale en de niet-fiscale ontvangsten.

Uit het gegeven dat de niet-fiscale ontvangsten afkomstig van de NBB sinds 2006 om begrotingstechnische redenen worden samengevoegd in één begrotingsartikel, kan dan ook niet worden afgeleid dat er een onlosmakelijk verband zou bestaan tussen, enerzijds, de soevereine Staat als verstrekker van het emissieprivilege, en, anderzijds, de Staat als aandeelhouder, in zijn hoedanigheid van inbrenger van de helft van het kapitaal en evenmin dat het onderscheid tussen de

beide hoedanigheden niet pertinent zou zijn in de context van een beoordeling van de grondwettigheid van een wet tot wijziging van de financiële bepalingen van de Organieke Wet van de NBB.

61. Zelfs in de veronderstelling dat de zienswijze van verzoekers correct is, en dat er effectief een "onlosmakelijk verband" zou bestaan tussen de "verschillende hoedanigheden van de Staat in zijn relatie tot de Bank" (*quod non*), dan nog ontbeert deze vaststelling iedere pertinentie. De categorieën van personen waartussen verzoekers een ongerechtvaardigd verschil in behandeling aanklagen, zijn immers niet-vergelijkbaar, nu de Staat, in tegenstelling tot de aandeelhouders, aan de NBB het emissieprivilege heeft toegekend.

62. In zoverre verzoekers zich ten slotte beklagen over een ongerechtvaardigd verschil in behandeling tussen de Staat-aandeelhouder en de overige aandeelhouders, doet de Ministerraad opmerken dat de bestreden wet geen enkel verschil in behandeling creëert tussen de verschillende categorieën van aandeelhouders.

63. Er is dan ook in dit opzicht geen sprake van een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

2. Met betrekking tot de evenredigheid van de bestreden maatregel

64. De Ministerraad heeft in zijn memorie van 8 januari 2010 reeds genoegzaam aangetoond dat de bestreden wet wel degelijk evenredig is met het nagestreefde doel. In tegenstelling tot wat verzoekers voorhouden, is geen sprake van een "*volledige omwenteling van de verdelings- en reserveringsregels*".

65. Meer in het bijzonder doet de bestreden wet geen afbreuk aan het principe zelf van de verdeling van de inkomsten van de NBB tussen de soevereine Staat en de aandeelhouders van de NBB.

De bestreden wet past integendeel enkel de modaliteiten van de verdeling aan, teneinde rekening te houden met de evolutie van de inkomsten van de NBB, zodat voortaan het werkelijke surplus van de seigneuriage, afkomstig van het door de Belgische Staat verleende emissieprivilege, opnieuw terugvloeit naar de Staat, die de vertegenwoordiger is van de collectiviteit van de burgers (vgl. memorie Ministerraad, nrs. 36 tot 39).

66. Door de bestreden wet zal anderzijds ook het minimumdividend van de aandeelhouders jaar na jaar stijgen, op maat van de toename van de reserves van de NBB, die - het weze herhaald-, voor het grootste deel voortkomen uit andere opbrengsten dan opbrengsten afkomstig uit de herbelegging van gereserveerde winsten. (vgl. memorie Ministerraad, nr. 40 en *supra*, nr. 31).

67. Op 24 maart 2010 kondigde de NBB in dat opzicht aan dat het bruto dividend voor het boekjaar 2009, 126,48 euro per aandeel bedraagt, hetgeen een aanzienlijke vermeerdering is ten opzichte van het bruto dividend van 75 euro per aandeel voor het boekjaar 2008. Aangezien er, gemiddeld beschouwd, in 2009 geen sprake was van inflatie, zou de bruto vergoeding per aandeel

met een onverkorte toepassing van de oude regels trouwens evenveel hebben bedragen dan in boekjaar 2008, met name 75 euro per aandeel.

68. Het gegeven dat de vergoeding die de Staat ontvangt ter compensatie voor het verleende emissieprivilege eveneens toeneemt, en (aanzienlijk) groter is dan de vergoeding die de aandeelhouders van de NBB verkrijgen, doet geen afbreuk aan het evenredig karakter van de maatregel. Verzoekers verliezen te dezen uit het oog dat de bestreden wet juist tot doel heeft om de initiële bedoeling van de wetgever, met name dat het surplus van de seigneuriage-inkomsten terugvloeit naar de Staat, te herstellen, en te vermijden dat een onevenredig groot deel van de seigneuriage toevalt aan de NBB. Zoals de Ministerraad heeft aangetoond in zijn memorie, was zulks met toepassing van de 3% regel niet meer verzekerd.

69. De resultatenrekening van 2008 van de NBB vermeldt seigneuriage-opbrengsten van ongeveer 1 miljard euro, terwijl de opbrengsten van de statutaire beleggingen (die de tegenpost vormen van het kapitaal en het reservefonds) 94 miljoen euro bedragen. In de balans van het boekjaar 2008 bedraagt de passiefpost bankbiljetten in omloop 24,9 miljard euro, tegenover een kapitaal van 10 miljoen euro en het reservefonds van 2,4 miljard euro, een verhouding van 10 tegenover 1 (zie tevens memorie Ministerraad, nr. 19). Hieruit volgt dat de verdeling van de opbrengsten van de NBB overeenkomstig de nieuwe regeling wel degelijk evenredig is en conform de economische realiteit.

70. Verzoekers voeren in hun memorie van antwoord geen bijkomende argumenten aan die de stelling van de Ministerraad kunnen ontkrachten. Zij verwijzen integendeel uitsluitend naar de argumentatie zoals reeds uiteengezet in hun verzoekschrift tot vernietiging, en voeren bijaldien geen nieuwe elementen aan die nopen tot enige repliek.

3. Met betrekking tot de beweerde schending van het rechtszekerheidsbeginsel

71. De Ministerraad gaf in zijn memorie van 8 januari 2010 reeds aan dat overeenkomstig vaste rechtspraak Uw Hof niet bevoegd is om rechtstreeks toezicht uit te oefenen op de overeenstemming van wettelijke normen met algemene rechtsbeginselen, inzonderheid het rechtszekerheidsbeginsel (GrwH, arrest nr. 24/96 van 27 maart 1996; GrwH, arrest nr. 100/2003 van 17 juli 2003; GrwH, arrest nr. 169/2006 van 8 november 2006; GrwH, arrest nr. 64/2008 van 17 april 2008), nu dit principe niet behoort tot de toetsingsnormen waarvan Uw Hof de naleving moet verzekeren (GrwH, arrest nr. 24/96 van 27 maart 1996; GrwH, arrest nr. 11/98 van 11 februari 1998).

72. De omstandigheid dat een norm rechtsonzekerheid kan teweegbrengen, kan evenwel in overweging worden genomen indien zij van die aard is dat zij een verschil in behandeling kan teweegbrengen dat onbestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. In onderhavige zaak laten verzoekende partijen evenwel volkomen na om aan te tonen welke vergelijkbare categorieën van personen zij onderscheiden die, volgens hen, met toepassing van het rechtszekerheidsbeginsel, ongelijk worden behandeld.

73. Uit vaste rechtspraak van Uw Hof volgt bovendien evenzeer dat, op straffe van het onmogelijk worden van elke wetswijziging, de opeenvolging in de tijd van een wettelijke regeling door een nieuwe wettelijke regeling geen schending inhoudt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet om de enkele reden dat zij de toepassingsvoorwaarden van de oude wetgeving zou wijzigen, en dat zij de berekeningen in de war zou sturen van diegenen die op de vroegere situatie zijn voortgegaan (GrwH, arrest nr. 169/2006 van 8 november 2006).

74. Het enkele gegeven dat de bestreden wet "*een einde stelt aan een regime dat gedurende meer dan vijftig jaar ongewijzigd is toegepast*" (vgl. memorie van antwoord verzoekers, nr. 57), houdt daarom dan ook nog geen schending in van het rechtszekerheidsbeginsel. Indien men deze zienswijze zou volgen, zou elke wet die niet periodiek wordt gewijzigd onaantastbaar worden, en bijaldien nooit meer kunnen worden gewijzigd zonder miskenning van het rechtszekerheidsbeginsel.

75. Verzoekers zijn ten onrechte van oordeel dat de bestreden wet het beginsel van rechtszekerheid schendt. In onderhavige zaak is er veeleer sprake van een continuïteit van het beginsel van de verdeling van de inkomsten van de NBB (verzekeren dat het surplus van de seignuriage-inkomsten ten overstaan van de kosten, inclusief aanleggen van reserves en vergoeden van haar kapitaal, terugvloeit naar de soevereine Staat), en wordt er geen afbreuk gedaan aan de beweerde « *wettige verwachtingen* » van de verzoekende partijen.

B. Ten aanzien van het derde onderdeel van het eerste middel (schending van het beginsel van niet-retroactiviteit)

76. In zoverre het beginsel van niet-retroactiviteit waarop het derde onderdeel van het eerste middel gebaseerd is, volgt uit het algemeen rechtsbeginsel van de rechtszekerheid, stuit het derde onderdeel van het middel op hetzelfde bezwaar als hierboven werd opgeworpen met betrekking tot het beginsel van rechtszekerheid : Uw Hof is niet bevoegd om rechtstreeks toezicht uit te oefenen op de overeenstemming van wetbepalingen met algemene rechtsbeginselen.

77. In ieder geval laten verzoekers na om aan te tonen, net zoals dit het geval was voor de beweerde schending van het rechtszekerheidsbeginsel (zie *supra*), welke vergelijkbare categorieën van personen zij onderscheiden die, volgens hen, met toepassing van het beginsel van niet-retroactiviteit, ongelijk worden behandeld.

Het middelenonderdeel is dan ook niet-ontvankelijk.

78. Voor zover Uw Hof zich niettemin bevoegd zou verklaren om kennis te nemen van het derde onderdeel van het eerste middel (*quod non*), is er volgens de Ministerraad geen sprake van een schending door artikel 5 van de bestreden wet van het beginsel van de niet-retroactiviteit. Ter herinnering, bepaalt artikel 5 van de bestreden wet dat de artikelen 2 (opheffing van artikel 29) en 3 (wijziging van artikel 32) "*uitwerking hebben met ingang van 1 januari 2009*".

79. Het is onbetwistbaar – en het wordt ook niet betwist door verzoekers – dat de inkomsten van de NBB gegenereerd tussen 1 januari 2009, datum waarop de wet uitwerking heeft, en 28 april

2009, datum waarop de wet werd afgekondigd, pas ten vroegste in 2010, na goedkeuring van de jaarrekening door de Regentenraad in maart 2010, het voorwerp kunnen uitmaken van een reservering of uitkering als dividenden aan de aandeelhouders van de NBB.

80. Dezelfde vaststelling geldt voor de vergoeding uit aandelen die door investeerders verworven werden tussen 1 januari 2009 en 28 april 2009 (datum publicatie van de bestreden wet in het Belgisch Staatsblad).

81. Door de vaststelling van de inwerkingtreding van de bestreden wet met ingang van 1 januari 2009, kent artikel 5 geen retroactief effect toe aan de wet. De vaststelling van inwerkingtreding strekt er enkel toe te verzekeren dat de uitkering van de winsten, zoals die zal gebeuren in 2010 krachtens de in 2010 te nemen beslissingen, zal geschieden op basis van het nieuwe artikel 32 van de Organieke Wet (vgl. memorie Ministerraad, nr. 51).

Dit zou trouwens ook het geval geweest zijn met enkele toepassing van de algemene principes van overgangsrecht³, dus ook indien de bestreden wet dit niet uitdrukkelijk had bevestigd in artikel 5.

82. De wetgever beoogde met de precisering van de inwerkingtreding dan ook enkel de rechtszekerheid te waarborgen.

83. Het middel is dan ook ongegrond.

C. Ten aanzien van het tweede middel (beweerde schending van het eigendomsrecht)

84. In tegenstelling tot hetgeen verzoekers voorhouden, doet de bestreden wet geenszins afbreuk aan de « *eigendom* » van verzoekers, zoals bedoeld in artikel 1 van het Eerste Protocol E.V.R.M. Verzoekers roepen ten onrechte voormelde verdragsbepaling in ter staving van hun beroep tot vernietiging. Om dezelfde reden beroepen zij zich eveneens ten onrechte op een schending van artikel 16 van de Grondwet.

85. De enige « *goederen* » waarover verzoekers mogelijks het eigendomsrecht kunnen invoeren, zijn de aandelen van de NBB. Aangezien de bestreden wet echter geenszins de aandelen viseert die door de NBB werden uitgegeven, kan dan ook niet worden ingezien in welk opzicht de bestreden wet het eigendomsrecht schendt van de aandeelhouders van de NBB met betrekking tot deze aandelen.

86. In de mate verzoekers aanvoeren dat hun rechten (recht op winst en recht op reserves) die voorspruiten uit hun aandelen zouden worden geschonden (vgl. memorie van antwoord

³ Krachtens deze principes vindt de nieuwe wet onmiddellijk toepassing op lopende situaties waarvan de gevolgen niet uitgeput zijn op het moment van haar aanneming (Cass. 22 oktober 1970, *Pas.*, 1971, I, p. 144 en de conclusies van Procureur-Generaal Ganshof Van Der Meersch in die zin). In het vennootschapsrecht is het recht op dividend slechts verworven door de aandeelhouders indien, en vanaf het moment waarop de jaarlijkse algemene vergadering, die beslist over de bestemming van de resultaten van het voorgaande jaar, beslist tot de uitkering van een dividend (Cass. 6 november 1956, *Pas.*, 1957, I, p. 236; Cass. 3 januari 1957, *Pas.*, 1957, I, p. 485; Conclusies van de Procureur-Generaal Ganshof Van Der Meersch, die Cass. 16 december 1955, *Pas.* 1956, I, p. 379 voorafgaan; J. Van Ryn, *Principes de droit commercial*, T. I, Brussel, Bruylant, nr. 775 en nr. 781). In het geval van de NBB is het de Regentenraad die bevoegd is om te beslissen over de bestemming van de winst en de uitkering van een dividend.

verzoekende partijen, blz. 46, zevende paragraaf en blz. 47, tweede paragraaf), dient te worden vastgesteld dat deze beweerde « rechten » niet voldoen aan de voorwaarden voor de bescherming van artikel 1 van het Eerste Protocol (vgl. memorie Ministerraad, nr. 58).

87. Het recht om overeenkomstig de wet en de statuten deel te nemen aan een eventuele uitkering van reserves of een dividend, betreft slechts een « *maatschappelijk recht* ». Voormeld maatschappelijk recht is slechts voorwaardelijk, en valt, zoals reeds uitvoering uiteengezet in de memorie van 8 januari 2010, bijaldien niet onder de bescherming van artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol E.V.R.M. (vgl. memorie Ministerraad, nr. 58). In elk geval werd bovendien aangetoond dat de nieuwe wet geen afbreuk doet aan het recht op dividend van de aandeelhouders.

De verwijzing door verzoekers naar het recht van de aandeelhouders op het reservefonds bij het eventueel verstrijken van het emissierecht van de NBB (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 80), is louter aleatoir, en valt vanzelfsprekend evenmin onder de bescherming van artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol E.V.R.M.

88. De beslissing van de Europese Commissie van de Rechten van de Mens waarnaar verzoekers verwijzen (in de memorie van antwoord verkeerdelijk geciteerd als 'rechtspraak van het E.H.R.M.'), doet evenmin afbreuk aan de stelling van de Ministerraad. In deze beslissing wordt uitsluitend bevestigd dat "*de aandelen van "NK" die gehouden werden door de verzoekers, goederen waren*", in de zin van artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol E.V.R.M. (eigen onderlijning).

In onderhavig geval voeren verzoekers daarentegen een schending aan van de toekomstige en aleatoire rechten die voortvloeien uit de aandelen van de NBB, zodat voormelde beslissing geenszins toepassing vindt in onderhavige zaak.

89. Het middel is dan ook ongegrond.

D. Ten aanzien van het derde middel (beweerde schending van het vrij verkeer van kapitaal)

90. Krachtens artikel 1 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, is Uw Hof slechts bevoegd om wettelijke normen te toetsen aan de bevoegdheidsverdelende bepalingen in de Grondwet en in wetgeving uitgevaardigd krachtens de Grondwet, en aan de artikelen van titel II – « *De Belgen en hun rechten* », de artikelen 170, 172 en 191 van de Grondwet. Uw Hof is niet bevoegd om kennis te nemen van een middel dat enkel gebaseerd is op een beweerde schending van het Gemeenschapsrecht (zie recent: GrwH, arrest nr. 87/2009 van 28 mei 2009).

91. Het derde middel is integraal gegrond op een beweerde schending van artikel 56 van het E.G.-Verdrag (thans artikel 63 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie).

92. In zoverre verzoekers voorhouden dat het middel tevens moet gelezen worden in samenhang met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vgl. memorie van antwoord verzoekende partijen, nr. 89), stelt de Ministerraad vast dat verzoekers nalaten om aan te tonen welke

vergelijkbare categorieën van personen zij onderscheiden die, volgens hen, ongelijk worden behandeld zonder daartoe een redelijke verantwoording bestaat.

Verzoekers vragen in tegendeel Uw Hof om de bestreden wet rechtstreeks te toetsen aan de bepalingen van het Europees Gemeenschapsrecht.

Uw Hof is daarom dan ook niet bevoegd om kennis te nemen van het derde middel. Er anders over oordelen zou een inbreuk inhouden op het verbod om wetskrachtige normen rechtstreeks te toetsen aan internationaal- en Europeesrechtelijke bepalingen (vgl. P. POPELIER, *Procederen voor het Grondwettelijk Hof*, Antwerpen, Intersentia, 2008, blz. 140).

93. Ten gronde ontwikkelen verzoekende partijen geen nieuwe of bijkomende argumenten die nopen tot enige repliek, zodat dienaangaande kan worden verwezen naar de argumentatie van de Ministerraad in zijn memorie van 8 januari 2010 (vgl. nrs. 63 tot 67), die hierbij integraal wordt hernomen.

E. Ten aanzien van het tweede onderdeel van het eerste middel (verplaatsing van de datum van de jaarlijkse algemene vergadering)

94. De Ministerraad stelt in eerste instantie vast dat verzoekers alvast niet betwisten dat zij geen belang hebben bij het bekritisieren van de uiterst beperkte machtiging die door de bestreden wetsbepaling aan de Regentenraad wordt toegekend.

Het valt inderdaad niet in te zien dat het enkele feit dat de wetgever de Regentenraad heeft gemachtigd om te voorzien dat de gewone algemene vergadering van de Bank voortaan zal worden gehouden in de maand mei en niet langer in de maand maart, van aard is om de situatie van verzoekers «rechtstreeks en op nadelige wijze » te beïnvloeden (cfr. met name Grondwettelijk Hof, arrest 186/2009 van 26 november 2009). Het middel is daarom niet-ontvankelijk.

95. Ondergeschikt, en in de mate dat het middelenonderdeel ontvankelijk zou zijn (*quod non*), is de stelling van verzoekers onjuist dat in de memorie van de Ministerraad slechts een verantwoording wordt gegeven waarom de datum van de algemene vergadering moest worden gewijzigd, maar niet waarom de algemene vergadering niet zelf over deze aanpassing heeft mogen stemmen.

96. Zoals reeds uitvoerig werd aangegeven in de memorie van de Ministerraad, houdt de wijziging van de datum van de algemene vergadering uitsluitend verband met de werking van het Eurosysteem, hetgeen op zich vreemd is aan enige overweging of motief betreffende de organisatie of het verloop van de algemene vergadering van aandeelhouders van de NBB.

97. In die zin vult artikel 4 van de bestreden wet het artikel 36 van de Organieke Wet veeleer aan, in plaats van er, zoals verzoekers ten onrechte beweren, op onwettige wijze van af te wijken.

98. De ratio van artikel 36 van de Organieke Wet houdt immers in dat alle bepalingen die raken aan de opdrachten van algemeen belang van de NBB, evenals het wettelijk kader dat daartoe moet worden voorzien, worden opgenomen in de Organieke Wet en daarenboven ook nog in de statuten. In de regel worden enkel de artikelen die louter betrekking hebben op de rechtsvorm van de NBB, en dus geen wezenlijk belang hebben (zoals bijvoorbeeld de artikelen 3 tot 10 betreffende algemeenheden over het aandeel, of de artikelen 57 tot 69 betreffende de algemene vergadering) uitsluitend ingeschreven in de statuten. Aangezien deze bepalingen niet geacht worden te kunnen interfereren met de publiekrechtelijke werking van de NBB, voorziet artikel 36 van de Organieke Wet niet dat de Regentenraad deze statutaire bepalingen kan wijzigen om ze in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de organieke wet van de NBB en de voor België geldende internationale verplichtingen.

99. In onderhavig geval bestaat er echter, zoals verzoekers zelf erkennen, een verantwoording die raakt aan de deelname van de NBB als centrale bank van het land aan het Eurosysteem. Om te vermijden dat het resultaat van de Europese Centrale Bank, of bepaalde elementen daarvan, reeds zonder enige duiding, bekend zouden raken via de jaarrekening van de NBB, die immers ruim voor de jaarvergadering van de NBB moet ter beschikking zijn van haar aandeelhouders, moest de jaarvergadering van de NBB worden verplaatst van maart naar mei.

Enkel om deze reden, geheel in lijn met de ratio legis van artikel 36 van de Organieke Wet, machtigt artikel 4 van de bestreden wet de Regentenraad om het woord "maart" te vervangen door het woord "mei".

100. Ten overvloede is de stelling van verzoekers in randnummer 65 van hun memorie van antwoord onjuist, waar zij aangeven dat op de jaarvergadering van 30 maart 2009 de statuten evenzeer hadden kunnen worden gewijzigd. Enkel een buitengewone algemene vergadering kan de statuten wijzigen en daar is, zoals het geval is voor de gewone vennootschappen, een carensvergadering voor nodig. De vraag of een buitengewone algemene vergadering al dan niet te gepasten tijde kon worden bijeengeroepen is te dezen irrelevant, aangezien, zoals hierboven werd aangetoond, de wijziging van de datum van de algemene vergadering verband houdt met de werking van het Eurosysteem en de wetgever bijgevolg, geheel in het verlengde van de ratio legis van artikel 36 van de Organieke Wet, de Regentenraad gemachtigd heeft om het woord "maart" te vervangen door het woord "mei".

101. Het tweede onderdeel van het eerste middel is dan ook ongegrond.

*

* *

OM DEZE REDENEN,

onder alle voorbehoud en met ontkenning van alle niet uitdrukkelijk erkende feiten,

BEHAGE HET HET GRONDWETTELIJK HOF,

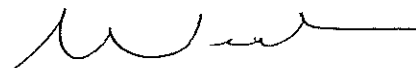
- het beroep tot nietigverklaring, indien ontvankelijk, als ongegrond af te wijzen.

Brussel, 15 april 2010

Voor de Ministerraad,

Met eerbied,

Zijn raadslieden,

Xavier Dieux

Patrick Peeters

Bijlage: inventaris van de bijgevoegde stukken

Inventaris van de bijgevoegde stukken

1. Wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België (officieuze coördinatie van 28 april 2009); Besluit van de Regent van 5 oktober 1948 houdende vaststelling van de voordrachtsmodaliteiten der kandidaten tot de functies van regent in de Nationale Bank van België; Statuten van de Nationale Bank van België (coördinatie juli 2009)
2. Advies van de Europese Centrale Bank van 16 januari 2009 op verzoek van de Belgische minister van Financiën betreffende een wetsontwerp tot wijziging van de financiële bepalingen van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België (CON/2009/4)
3. L'Echo-Actualités (2005-2006), 24 maart 2007, 9.
4. Verklaring over het bestuur van de NBB

